

УДК 821.161.3

**ПЕРААСЭНСАВАННЕ АНТЫЧНАГА МІФА Ў СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ПРОЗЕ,
АБО НОВЫЯ РЫСЫ ВОБРАЗА «НАЦЫЯНАЛЬНАЙ КАТАСТРОФЫ»****канд. філал. навук, дац. Н.Б. ЛЫСОВА
(Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт)**

Даследаваны сучасныя творы беларускіх пісьменнікаў, у якіх выкарыстаны антычныя вобразы, сюжэты, матывы. Аўтар імкнецца ўбачыць агульную прычыну звароту сучасных аўтараў да антычных першакрыніц. На яго думку, ёсць метафізічная сувязь паміж адчуваннем беларускімі аўтарамі «нацыянальнай катастрофы» і тэмай «антычнага жаху». Інтэрпрэтацыя антычных міфаў пераўтвараецца ў іранічна-трагічныя і шаржыраваныя аповяды. Універсальны міфалагічны сэнс цяпер выяўляецца праз бурлескныя падмены агульна культурнага киталту. Пераасэнсаванне антычнага міфа ў сучаснай беларускай прозе робіцца яшчэ адным мастацкім вобразам выратавання ад катастарфічнага стану беларускай мовы і культуры, яшчэ адной спробай аднавіць беларускую тэму.

Літаратуразнаўцы не аднойчы аналізавалі творы беларускіх пісьменнікаў, у якіх выкарыстаны антычныя вобразы, сюжэты, матывы (А. Мілінкевіч, М. Мартысевіч і інш.). Размова ішла ў большасці пра спосабы мастацкага дыялогу (фармальна-жанравы, стылістычны, сюжэтна-вобразны) або пра травестыю, трансфармацыю, рэканструкцыю антычнасці. Антычныя творы былі выкарыстаны беларускімі аўтарамі дзеля размовы аб сучасных праблемах або дзеля стылістычных (фармальных) гульніаў, за якімі таксама сучасны літаратурны дыялог.

Асноўная частка. У сваім артыкуле мы паспрабуем далучыцца да шэрагу аўтараў, таму што нам здаецца, што застаюцца (і з'яўляюцца) творы, што не ўвайшлі ў кола такога аналізу, і што няма адказу на пытанне аб спецыфічнасці адносін айчынай літаратуры да антычных першакрыніц. Мы вызначаем гэту невыказанную яшчэ тэму як «нацыянальная катастрофа». Менавіта ў дыялогу нашай сучаснасці з антычнасцю гучыць думка аб «нацыянальнай катастрофе», якая суадносіцца з паняццем «антычнага жаху». Глыбока схаваны боль праз іранічна-трагічнае стаўленне да старажытных мастацкіх вобразаў гучыць і ў вершах нашых класікаў, дзе яны карыстаюцца старажытнымі літаратурнымі знакамі, сімваламі, вобразамі: адамава рабро разбушаецца ад стронцыя і не здольна ўжо стаць матэрыялам для Евы (Р. Барадулін) альбо пасляваенны «матрыяхат» на вёсцы «супадае» са сваім старажытным ладам жыцця (Р. Барадулін). Пакаленне пісьменнікаў, ангажаваных тэмай «беларушчыны», праз усю сваю творчасць нясуць ідэю «нацыянальнай трагедыі», або яе апакаліптычнага, катастрафічнага шляху. Яны, выкарыстоўваючы выраз вядомага літаратуразнаўцы, заўсёды трымаюць нітку Арыядны, якая, як мы ведаем, пачынаецца сярод родных мясцін і вядзе да перамогі чужынцаў і, па логіцы антычнага міфа, – да смерці. (Так, Міхась Тычына гаворыць аб творчасці В. Быкава наступнае: «Быкаў не разгубіўся ў хаосе праблем, узнятых эпохай тэктанічных зрухаў і катастроф, сярод руін і магіл на прасцягу ад Атлантыкі да Курыльскіх астравоў: у яго руках заўсёды была нітка Арыядны, якая пачыналася ў яго дзяцінстве, праведзеным сярод блакітных азёр Віцебшчыны, родных палёў і алешнікаў, блізкіх і дарагіх людзей» [1]).

Не толькі пісьменнікі старэйшага пакалення, але і іх наступнікі пераймаюць гэту «традыцыю». І вось ужо прадстаўнікі першага «перабудоўчага» пакалення, пакалення «Тутэйшых», актыўна звяртаюцца да вобраза Сізіфа. Гэты вобраз стаў (па словах крытыка Ганны Кісліцынай) «сімвалам няспыннай працы на ніве беларушчыны... Насуперак трывалай літаратурнай традыцыі выяўляць у суайчынніках лепшае, абмалёўваючы нацыянальны характар у стаўшых прэзентацыйнымі “працавітасці – талерантнасці – спагадлівасці”, пісьменнік (С. Дубавец – Н. Л.) звяртае ўвагу і на новыя рысы нашай ментальнасці, рысы, якім у прыныце і няма дакладнага адпаведніка ў мове» [2]. Затое ёсць адпаведнікі «сізіфавай працы»: пасмяротная праца гэтая ёць пакаранне.

«Палімпсэст» – так называецца апошні праязны твор Алеся Аркуша, яшчэ аднога пісьменніка з пакалення «Тутэйшых». «Палімпсэст» пра сваё юнацтва, правінцыяльнае і музычнае. Усе мы, пакаленне сямідзясятых-васьмідзясятых, выйшлі «з вініла» або з калектыўнага, школьнага ці армейскага, але савецкага вопыту. У пісьменніка атрымалася доўгае, эпістальнае, сумнае развітанне з мінулым. Аднак заўважым, самы знакаміты палімпсэст – гэта тэкст Сафокла, што быў прачытаны пад жыццём святога. Гэта – грэцкая трагедыя барацьбы чалавека з наканаванасцю, адлюстраваная зноў, на другім гістарычным матэрыяле, як барацьба чалавека духу. Новы тэкст Аркуша таксама мае трагічныя інтанацыі. Толькі ягоны лірычны герой імкнецца з гонарам выйсці з-пад суровых «законаў» жыцця. Ён – з таго невялікага працэнта «выжыўшых» правінцыйных хлопчыкаў, што не спіліся, не люмпенізаваліся на заробках, не загінулі ў Афганістане, захавалі розум, годнасць і нацыянальныя пачуцці.

Калі афіцыйна-ідэалагічна ў беларускім мастацтве замацоўваўся квазіміф пра «бела-росаў» («Белыя росы» А. Дударова), новае пакаленне «тутэйшых» пісьменнікаў шукала іншыя колера-характарыстыкі для свайго нацыянальнага вобразу. Так, Людміла Рублеўская ўключае ў свой патрыятычны цыкл вершаў верш, дзе характар тутэйшага пад імем «Хома Балотікус» прадстае праз колеры балотных, бяздонных:

«Ён проста звык у твані жыць – і жыў,
Дрыгвою дыхаў, харчаваўся раскай,
Між небам і зямлёю, на мяжы,
Якую называлі страшнай казкай.
Ён не аброс лускою, не пачаў
Падобным быць да жабы ці трытона.
Ён проста сноў не бачыў, апрача
Балотных сноў, бязколерных, бяздонных.
Свае былі тут радасць і краса:
Пунсовым жалем спелі журавіны,
Гарлачык ззяў, свяцілася раса.
І думаў ён: няма найлепш краіны!
Дзень амярцеў, бы кветкі амялы.
Адно пытанне не даецца ў рукі:
Нашто яму на спіне два крылы?
Бо так нязручна з імі між гадзюкаў» [3].

У сваім цыкле прозы «Міфы горада Б.» Рублеўская мэтанакіравана пераводзіць логіку антычных міфаў у квазілогіку бытавых паводзін правінцыйнага мястэчка Б. «Белыя росы» ці Беларусь скарачаюцца да адной літары, а міфалагічная ўніверсальнасць тыпаў абарочваецца заскарузласцю паводзінаў мясцовых жыхароў. Дарэчы, фармальна гэта ўжо было ў гісторыі беларускай літаратуры, калі антычны пір багоў пераўтвараўся ў сялянскую вясёлую трапезу («Тарас на Парнасе»). Тады – сялянскую, цяпер – местачковую, і не весялую, а бытавую, трагі-камічную.

Рублеўская, напрыклад, у апавяданні «Арфей і Эўрыдыка», распавядае пра каханне некага Гарбузіка да Ксенечкі, якая любіла кветкі і вельмі добра дэкламавала. Эмацыянальнасць і артыстычнасць прывялі яе ў тэатр, у гэткае «пекла» (ці аід) чалавечых адносін. З тэатрам яна пайшла па краіне, пакінуўшы беднага Гарбузіка жыць-пажываць у родным мястэчку. Такая правінцыйная «Чайка» (акрамя пераасэнсавання антычнага міфа, аўтар яшчэ і інтэрпрытуе рускую класіку). Але закаханы Гарбузік – не інтэлігентны юнак, што перажывае свае эмоцыі ў мастацкіх вобразах і развагах сам-насам. Ён займаецца піваварэннем і наважваецца аднойчы пайсці ў тэатр і паклікаць Ксенечку вярнуцца дадому, да кветак, да роднага саду і дабрабыту. І Ксенечка ўжо згадзілася, але раптам пачула з вуснаў каханага местачковае слова-пароль «піва» ды кінулася назад у тэатральнае пекла. Арфей, як бачым, пераўтварыўся ў мясцовага брава, музычная гармонія – у правінцыйнае (ці наркатычна-піўное) забыццё.

Пісьменніца такім чынам далучаецца да агульнай сёння тэндэнцыі ў мастацкай прозе – стварыць вобраз «тутэйшага» як сімвал нацыянальнага. Гэтую тэндэнцыю грунтоўна апісала літаратуразнаўца Ірына Шаўлякова-Барзенка: «... пашыраецца спектр увасабленняў *тутэйшасці* ў прозе апошніх двух дзесяцігоддзяў: ён улучае як сімвалы, што набліжаюцца да іканічных знакаў ... так і разгорнутыя сімвалічныя метафары....Адны і тыя ж вобразы-локусы ў творах сучасных празаікаў могуць паўставаць увасабленнямі розных модусаў *тутэйшасці*: ... У якасці нейтральнага (у ацэначным сэнсе) пункта адліку можна ўважаць персаніфікацы *тутэйшасці* ў «Духу сярэдзіны», які ... лунае ... над Беларуссю... Ён вымагае беларускага літаратара ўчэпіста трымацца “каранямі” і “кронаю” за *тутэйшасць* як за самасць. Але менавіта Дух сярэдзіны абвастрае адчуванне “знікомасці”, у пэўным сэнсе – фантомнасці тутэйшага быцця...» [4]. Дадамо, фантомнасці або міфалагічнасці, ці існавання па-за жыццём, ці зноў – пра смерць.

Да вобраза Арфея ў сучаснай прозе звяртаецца і Юры Станкевіч. Ён называе сваё фэнтэзінае апавяданне «Праўнучка Арфея». У апавяданні ён апісвае таталітарную краіну будучага, якая жыве па суровым законам выжывання, дзе пануе кровамяшэнне, хабар, разбой, бандытызм і рысы нашай нацыянальнай адметнасці захаваліся ў адзінках, такіх як дзяўчына, якая спявае ў метро (пад зямлёй!) «на старажытнай мове» [5] радзімы.

Правінцыйны, мяшчанскі арфізм Рублеўскай мяняецца на станоўчы, творчы характар у Станкевіча: дзяўчына пад зямлёй сустракае свайго ахоўніка-каханага, а не скопчыць пад цягнік, як гэта робяць іншыя ў невыносных умовах жыцця. Аднак і той, і другі вобразы – нацыянальна трагічныя.

Інтэрпрэтацыя антычных міфаў пераўтвараецца не проста ў іранічныя аповяды, а ў пэўны гратэск з прадстаўленнем выразных шаржаў на антычных герояў. Шаржыраванасць узнікае, калі антычнага героя перасяляюць у мясцовыя гістарычныя ўмовы жыцця, побыт. Універсальны міфалагічны сэнс цяпер выяўляецца праз непатрэбнае для іх правінцыйнае цела, антычныя героі пераапрацоўваюцца ў местачковыя адзінкі. Між тым класічны літаратурныя бурлескі былі звязаны з гераічным нацыянальным эпосам – з

«Энеідай» Вергілія і ствараліся ў перыяды нацыянальнага Адраджэння, у тым ліку і ў беларускай літаратурнай гісторыі XIX стагоддзя («Энеіда навыварат»). Бурлескныя падмены тады мелі хутчэй сацыяльную афарбоўку (вышэйшы клас – на сялянскі), а не агульна культурную (богі – на карчмара, купца, цырульніка ці мяшчанку).

Напачатку XXI стагоддзя ўзнікае новы беларускі раман-бурлеск, ці інтэрпрэтацыя гераічных антычных сюжэтаў, «Дванаццаць подзвігаў Геракла», аўтар якога Пётр Васючэнка (таксама з пакалення «Тутэйшых») у прадмове падкрэслівае «падабенства» (канешне, не геаграфічнае, а этычнае) топасаў антычнага міфа і Полаччыны, або Крыўі, і тое, што «Алімп, Парнас, Геракл – яно ж даўно ўжо нашае, беларускае!» [6, с. 5].

Аўтар уводзіць у раман аб Геракле двух пастухоў, аб лёсе якіх распавядаецца паралельна з асноўнымі гераічнымі сюжэтамі. Яны шукаюць новыя пашы для свайго статку і на сваім шляху неаднойчы сустракаюць Геракла, пападаюць у бяду, знаходзяць прыбытак і г.д. Пастухі зусім не падобныя да носьбіта ідэі сялянскай вольнасці, годнасці і весялосці Тараса, што апынуўся на Парнасе, дзякуючы аўтару XIX стагоддзя. Тры героі рамана (пастухі і Геракл) працягваюць ідэю прадмовы аб тоеснасці антычнага аповяду і айчыннага фальклору: «было ў бацькі тры сыны...», або «чарнявая, бялая, а трэцяя руда, кучарава...». У рамане Васючэнка дзейнічаюць стары мудрагелісты сівы пастух, малады хітраваты і зухаваты рудабароды пастух і сентыментальны асілак Геракл. І, як у фальклорным аповядзе, героі праходзяць пэўны шлях пошуку сэнсу жыцця, праз здраду, барацьбу і пераадоленне сябе. Ужо ў першым сюжэце (Нямейскі прывід), малады пастух здраджвае (прапануе монстру з'есці на вячэру старога пастуха, які «зажыўся на свеце» [6, с. 26]) і дэманструе сваю сквапнасць.

Васючэнка вызначае свой новы твор як «раман-бурлеск». На наш погляд, гэта жанравае вызначэнне тычыцца больш асаблівай мовы рамана, чым яе ідэі. Твор насычаны размоўнымі выразамі, зніжанай лексікай. Накшталт: «Чаго цягацца па гэтым жудасным лесе. З людзьмі, якімі б гасціннымі яны ні былі, усё ж весялей» [6, с. 19], або «Раз мы яшчэ жывыя, з намі нічога не можа здарыцца кепскага» [6, с. 21], «Аід мяне пабірай» [6, с. 25], «віно і ёсць віно» [6, с. 56]. Героі рамана атрымліваюць «грымака ў плечы» [6, с. 27], монстры «хрупаюць» [13]. Нямейскі жа прывід заслугоўвае ў герояў (і аўтара) наступны характарыстыкі: «гэная пашча» [6, с. 24], «бамбіза-леў» [6, с. 25], «львіная мыза» [6, с. 25], «брыдка пачвара» [6, с. 25], «бізун людзей» [6, с. 25], «поскудзь» [6, с. 27], «чарвячкі» [6, с. 28]. Аўтар іранічна называе кірэнейскую лань «мілай жывёлінай» [6, с. 44], кен-таўраў – «някепскімі хлопцамі» [6, с. 55], а цара Эўрысфея заве «паганкай» [6, с. 43], карузікаў-гэльзінаў – «кавалёчкамі» [6, с. 28]. Менавіта на моўнай спецыфіцы будзе, на наш погляд, акцэнтаваць увагу будучая кры-тыка новага рамана (настолькі ён выразны і арыгінальны).

Аўтар таксама робіць рытмічны тэматычны акцэнт на масава прываблівых тэмах белетрыстыкі ў главах чацвёртай («Крывавае вячэра ў Эрыманфе») і дзевятай («Іпаліта, цырыца Амазонак»), бо яны прысвечаны найбольш «гібельным захапленням» [6, с. 55] чалавека – любові да віна і да жанчын. Філасофія жыцця выпівохаў-кентаўраў іранічна абмяжоўваецца высвятленнем пытанняў аб тым, каго хто павяжае або «што смачней: смоквы з віном ці віно ці смоквамі», у выніку атрымліваецца выснова – «што смачна і тое, і другое» [6, с. 55]. Аднак трэба сказаць, што гэта – і найбольш шчымыя главы, дзе адчуваецца аўтарскае спачуванне людзям, не надзеленым паслухмянасцю, але якія любяць «цішком весяліцца і шалапутнічаць» [6, с. 55].

Пятро Васючэнка – аўтар знакамітай кнігі «Жылі-былі паны Кубліцкі і Заблоцкі», створанай па матывах беларускай міфалогіі, казак, анекдотаў і г.д., і стылістыка «Паноў...» міжволі адчуваецца і ў новым творы. Нездарма, крытык Людміла Рублеўская палічыла, што апісанья пісьменнікам багі нагадваюць «капрызных магнатаў», а сам Геракл – гэткага «прастадушнага, гняўлівага, але адыходлівага і душэўнага беларускага шляхціча-асілка» [7].

Але новы літаратурны шлях Геракла – гэта пошукі сутнасці свайго назначэння, які ён пачынае пад прымусам багоў, а не самастойна. Ён спачатку – «пакорлівы выканаўца» волі багоў: «Геракл імкнецца змяніць не толькі імя, але і сваю сутнасць. Вось толькі каб хто навучыў, што для гэтага трэба рабіць...» [8, с. 27]. А напрыканцы героя ўсё часцей ахоплівае смутак, ён пачынае разумець таямніцы зямнога жыцця, якім кіруюць любоў і міласэрнасць. Нездарма да крытыка Рублеўскай, якая прадстаўляла кнігу Васючэнка, прыходзіць асацыяцыя, звязаная з архетыповым вобразам валацуг-паломнікаў з фільма Пьера Паола Па-заліні «Млечны шлях». Дадамо, што рэжысёр і пісьменнік Пазаліні неаднойчы пераасэнсоўваў трагічныя антычныя творы («Медэя», «Цар Эдып»). Асэнсаванне Пазаліні антычнай трагедыі мае сваеасабліваю ідэалагічную падставу: у фільмах, літаратурных творах італьянскага аўтара заўсёды ішла гаворка аб гуманізме, аб любові да простага чалавека, аб трагедыі яго зямнога лёсу. Камуніст і хрысціянін, Пазаліні «штудзіраваў» (ягоны выраз) Евангелле, шчыра спачуваў зняважаным і абражаным, тым, «грубым як грузчык або пшчотна-хворым як птушка» (верш у прозе П.П. Пазаліні «Кампартыя – моладзі», 1968).

Васючэнка пачынае свой аповяд пра Геракла з подзвігаў, мінуючы міфалагічную тэму вар'яцтва героя. Але тэма вар'яцтва вяртаецца да Геракла ў сне ў адной з глаў рамана («Паляванне на кірэнейскую лань») «крывавым туманам», слязьмі і «алімпійскім» смехам [8, с. 42] (нагадаем, стан сну ў міфалогіі набывае стан адваротнай сутнасці яві). Стымулам гераічнага шляху Геракла напачатку з'яўляецца дзіцячае імкненне прытуліцца да матулі Геры, назвацца яе сынам, і адчуванне віны перад ёй у патаемных кутках яго памяці, антычнага жаху перад смерцю.

Антычны Геракл – архаічны герой. Ён мае двойную прыроду, стваральную і разбуральную: «Ён б'ецца на кулачках са Смерцю» [9]. Архаічны міфалагічны Геракл змагаецца са смерцю ці змагаецца за права жыць. Яго імя Геракл (ст. гр. – her-ba) можна тлумачыць як «трава», адсюль і багіня Гера (ст. гр. – her-us) – «гаспадар», і Геркулес (ст. гр. – her-es) – «спадчыннік». Аснова «her» звязвае героя са светам хтанічным, смяротным, зямным. Даследчыца антычнай міфалогіі В. Фрэйдэнберг лічыць Геракла татэмам антычнага архаічнага свету.

На наш погляд, няправільна будзе вызначаць новую кнігу П. Васючэнка толькі як дзіцячую (так, Л. Рублёўская піша: «Кніга – добры ўзнос у слаба запоўненую нішу беларускай літаратуры для падлеткаў і стане добрым лікбезам у веданні сусветнай культуры, да і роднай таксама» [10]. Па-першае, у антычнасці (якую называюць «дзяцінствам чалавецтва») няма дзіцячай літаратуры. Гэтыя «дзецi» сусветнай культуры вызначылі філасофію жыцця чалавека на доўгія тысячагоддзі. Па-другое, выдавочная прастата і мастацкасць міфалогіі хавае глыбокае асэнсаванне прыроды, чалавека, культуры ў катастрафічны перыяд цывілізацыйнага (не гарманічнага) існавання чалавека (адсюль галоўная тэма міфалогіі – «антычны жах» перад прыродай). Нездарма, да антычнасці найбольш зваротаў літаратараў пераходнага, рэвалюцыйнага перыядаў: ці то ў XIX стагоддзі – у часы нацыянальнага Адраджэння, ці то напачатку XX стагоддзя – у перыяд мадэрнісцкага і рэвалюцыйнага ўзнаўлення культуры. Напрыклад, у такога «трагедыянага» паэта свайго часу (паміж дзвюма рэвалюцыямі і ў пастцы таталітарызму), як Восіп Мандэльштам, антычная тэма – галоўная вобразная лінія ўсёй паэзіі, пры праграмным – дзіцячым, ці шчырым, першасным пачуццёвым водгуку на рэчаіснасць: «Только детские книги читать, / Только детские думы лелеять, / Все большое далеко развезать, / Из глубокой печали восстать» [11, с. 13]. Зварот да дзяцінства чалавецтва – антычнасці – гэта спроба вярнуцца да вытокаў, да сутнасці, сэнсу, прычын трагедыі чалавецтва. Не дзіцячыя праблемы вырашаюць у коле антычных міфаў, але па-дзіцячаму шчыра.

У беларускай літаратурнай традыцыі, выкарыстоўваючы назву твора яшчэ аднаго «сямідзясятніка» Леаніда Дранько-Майсюка, звароты да антычнасці можна назваць «ратаваннем Грэцыйй» (адпаведна назве ego-essai) [12, с. 51–56]. Эсэ «Ратаванне Грэцыйй» было напісана на мяжы стагоддзяў, у перыяд перабудовы і пачыналася з апісання стану паміж явай і небыццём, сном, калі чалавек набліжаецца да смерці. Ратуючыся ад фатальнага, «ледзянога адчування» [12, с. 51] смерці, пісьменнік ляціць у Грэцыю з мэтай «ўвайсці ў гэтую краіну, як у чыстую ваду, каб змыліся ўсе нашы страхі і забабоны, усе нашы бяссонныя ночы і галаваскрутныя дні. Мы верым – у Грэцыі такое магчыма, бо ўся яна – Кастальская крыніца... Мы будзем губляць свае целы і знаходзіць свае душы ў незлічона алтарным храме старажытных напамінаў, імя якому Афіны» [12, с. 56]. У гэтай краіне «вечных дзяцей састарэлай без пары Еўропы... Вераць: існуе імгненне, у якое міфы матэрыялізуюцца – робяцца тою шчаслівай яваю, калі вяртаецца малады век зямлі...» [12, с. 65].

Заклучэнне. Пераасэнсаванне антычнага міфа ў сучаснай беларускай прозе робіцца яшчэ адным мастацкім вобразам выратавання ад катастарфічнага стану беларускай мовы і культуры, яшчэ адной спробай аднавіць беларускую Атлантыду. Гаворачы словамі паэта:

«Можа, з нашай
Доляй пракаветнаю,
Што празвалі праеды планідаю,
З вечнасці нямой, як з апраметнае,
Усплывае край наш
Атлантадаю?» [13].

ЛІТАРАТУРА

1. Тычына, М.А. Ад «антрапалагічнага крызісу» да «антрапалагічнага пераходу» / М.А. Тычына // Чалавечае вымярэнне ў сучаснай беларускай літаратуры / М.А. Тычына [і інш.]; навук. рэд. М.А. Тычына; Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т мовы і літ. імя Я. Коласа і Я. Купалы. – Мінск: Беларус. навука, 2010. – С. 75.
2. Кісліцына, Г.М. Вобраз чалавека ў сучаснай беларускай прозе / Г.А. Кісліцына // Чалавечае вымярэнне ў сучаснай беларускай літаратуры / М.А. Тычына [і інш.]; навук. рэд. М.А. Тычына; Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т мовы і літ. імя Я. Коласа і Я. Купалы. – Мінск: Беларус. навука, 2010. – 459 с.

3. Рублеўская, Л. Забытыя словы. Вершы / Л. Рублеўская // Дзеяслоў. – 2012. – № 3(58), травень – чэрвень. – С. 7.
4. Шаўлякова-Барзенка, І. Авантуры тутэйшасці ў найноўшай беларускай культуры / І. Шаўлякова-Барзенка // Дзеяслоў. – 2013. – № 6(67). – С. 276.
5. Станкевіч, Ю. Шал: тэксты / Ю. Станкевіч. – Мінск: Галіяфы, 2012. – (Другі фронт мастацтваў). – 250 с.
6. Васючэнка, П.В. Дванаццаць подзвігаў Геракла: раман-бурлеск / П.В. Васючэнка. – Мінск: Выдавецкі дом «Звязда», 2013. – С. 5.
7. Рублеўская, Л. Кисть и меч. Книжный навигатор / Людмила Рублевская // СБ Беларусь сегодня. – 2014. – 10 янв. – С. 16.
8. Васючэнка, П.В. Дванаццаць подзвігаў Геракла: раман-бурлеск / П.В. Васючэнка. – Мінск: Выдавецкі дом «Звязда», 2013.
9. Фрейденберг, О.М. Миф и литература древности / О.М. Фрейденберг; сост., послесл., коммент. Н. Брагинский; библиогр. М.Ю. Сорокина, Н.Ю. Костенко. – 3-е изд., испр., доп. – Екатеринбург: У-Фактория, 2008. – (Bibliotheca mythologica). – 485 с.
10. Рублеўская, Л. Кисть и меч. Книжный навигатор / Людмила Рублевская // СБ Беларусь сегодня. – 2014. – 10 янв. – С. 16.
11. Мандельштам О.Э. Бессонница. Гомер. Тугие паруса / Осип Мандельштам. – М.: Эксмо, 2013. – 384 с. – (Золотая серия поэзии). – С. 13.
12. Дранько-Майсюк Л. Ратаваннем Грэцыяй. Вершы. Каханне. Проза: Выбранае/ Л.Дранько-Майсюк.- Мінск: ТАА «Харвест», 2003.- С.51-66.
13. Макарэвіч, В. Атлантыда. Паэма / Васіль Макарэвіч // Дзеяслоў. – 2013. – № 3(13). – С. 162.

Поступила 12.06.2014

**CLASSICAL MYTH IN THE MODERN BELARUSIAN PROSE REVISED,
OR SOME NEW TRAITS TO THE IMAGE OF “NATIONAL CATASTROPHE”**

N. LYSOVA

Modern Belarusian literary works consisting ancient imagery, plots, and motives are studied. The interest of the modern authors in the classical tradition is explained by the metaphysical similarity between the feeling of “national catastrophe” in the texts by Belarusian authors, and the “ancient fear”. The interpretation of classical myths turns into ironical, tragic, and grotesque narrative. The universal mythological meaning is revealed through turning it into a common mode of burlesque. The reconsideration of the classical myth in modern Belarusian prose viewed as an artistic image can be considered another try to save Belarusian language and culture from their catastrophic state, to revive the Belarusian issue.